

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput V. Ut omnia opera nostra ad Deum referamus caritas urget.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

Veteres Philosophi magnam se dixisse veritatem putarunt, quando dixerunt virtutem propter seipsam amari posse; sed magnam dixere blasphemiam. Etenim si virtus propter seipsam potest amari, ultimum hominis finem illam esse oportet, aut Deum, qui est finis ultimus. *At virtutes (ait idem sanctus Doctor lib. 4. contra Julian. cap. 8.) ad quodlibet adipiscendum vel tenendum, nisi ad Deum retuleris, etiam ipsa vitia sunt potius, quam virtutes.*

C A P U T V.

Ut omnia opera nostra ad Deum referamus, Caritas urget.

Ut bona & christiana sit actio, debet esse libera, recta intentione facta, & ad Deum referri. A peccati servitute, in quam inciderat liberum arbitrium, gratia liberat, & bonis faciendis operibus aptum reddit. *Veritas*, (inquit Dei filius Joani 8.), *liberavit vos. Si ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis.* Intentio debet esse pura. *Si oculus tuus*, (inquit idem Dominus Matth. 6.), *fuerit simplex*; idest si intentio pura est: *totum corpus tuum*; idest omnis tua actio, *lucidum erit*; idest bona. At hoc non sufficit; oportet ut ad Deum actio referatur vel actualiter, vel virtualiter, ut Scholæ loquuntur (a). Duo in bo-

(a) Ut homo omnia sua relatione *actuali* immediate in Deum referat, pluribus propositionibus, a Summa Sede protritis, velut necessarium Bajus asseruit. Catholice sentientibus relatio operum *virtualis*, e præmissa actuali fluens, sufficit. Quia immo

no opere reperiuntur juxta sanctum Augustinum officium, & finis. De bonis itaque operibus non *ex officio* præcise est judicandum, sed *ex fine* præcipue, ad quem referuntur. Noverit (ait Augustinus lib. 4. contra *Julian.*), itaque non officii, sed finibus a vitiis discernendas esse virtutes. Officium est autem quod faciendum est. Cum itaque facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit propter quod facere debet, & facere debere vera sapientia præcipit, peccare convincitur, quia etsi officio videatur bonum, ipso non recto sine peccatum est. Ab alienis, exempli gratia, rapiendis substantiis quidam abstinere. Hæc justitiæ actio videri potest, at si ille supplicii timore abstinere, & ne aliquid re aliena pretiosius amittat: quomodo jam hoc factum

inmo relationem virtuales nedum explicitam; sed & implicitam a peccato eximere, communior ac melior Theologorum pars tuetur. Relationem virtuales explicitam Titius interdum habet, si quævis agenda in Deum, propter se dilectum, actus v.g. de mane surgens direxit: relationem virtuales implicitam fecisse censetur, si nulla præcedente actuali relatione in Deum, propter se dilectum, libere eligit actum ex objecto suo honestum, ac nulla alia circumstantia vitiatum, puta si largiatur eleemosynam ex motivo misericordiæ; hæc quippe intentione operans *explicite* & proxime particularem actus honestatem, *implicitate* vero & ultimato ipsum Deum, totius honestatis fontem, & auctorem intendere, ac diligere reputatur. Tempus & circumstantias, in quibus virtuales explicita, vel omnino actualis caritatis relatio exigitur, infra, de præcepto dilectionis agentes, cum Authore determinabimus.

factum poterit esse veræ justitiæ, cum seruiat avaritiæ?

Hujus doctrinæ ratio hominis naturæ & officii innuitur. In sua creatione, ut diximus illum veluti rationalem creaturam sub se Deus collocavit, & supra reliquas creaturas corporeas veluti ipsi inferiores. Deum itaque utpote suum principium, finemque ultimum debet intueri, actiones suas omnes ad illum referre, suamque in uno illo requirere beatitudinem; fieri siquidem nequit, ut beatus sit bonum sibi æquale aut inferius possidens. *Non quod alia bona non sint.* (ait Augustinus epist. 56.) *sed summum id dicitur, quo cuncta referuntur.* Quid erit optimum hominis, nisi cui inhærere est beatissimum? Id autem est solus Deus, cui inhærere certe non valemus, nisi dilectione, amore, & caritate. Quod si virtus ad beatam vitam nos ducit, nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.

Doctor Angelicus sanctus Thomas pariter dicit: (1. 2. quæst. 25. a. 7.) posse actionem bonam esse ex officio, sed non perfecte bonam, quia deest ordinatio debita ad finem ultimum; neque justitiam, neque castitatem veras esse posse, nisi illas ad suum finem caritas referat. Scholastici meliores eandem sequuntur sententiam. Hanc sanctus Thomas affert rationem, quia tunc bona est actio, cum omnem suam perfectionem habet; mala vero, cum aliquid illi deest; sicuti bona res est, cui nihil deest ad sui perfectionem, mala vero, si aliquid illi desit: quemadmodum homo, non homo, sed monstrum est, si organo aliquo, aut aliqua

qua

qua corporis sui parte careat, exempli gratia, cæcus nascatur. Primus actionis defectus est, si objectum sit malum; secundus, si aliqua illi circumstantia defit: Nullum in se malum est objectum, sed relate ad rationalem hominem sunt attendenda, nec homini convenire ea possunt, quæ ejus rationi adversantur. Porro ratio hominem ad finem suum ultimum; idest Deum quærendum impellit: rationis nomine æternam immutabilemque legem intelligo, de qua jam diximus, quæ omnia vult ordinata, idest ad finem referri, ad quem sunt condita, nempe ad Deum.

At Christiani præcipue omnia opera sua referuntur ad Deum referre, ejusdem namque filii per Baptismum sunt effecti. *Videte*, (ait sanctus Joannes 1. Joan. 3.), *qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur & simus*: Deum Christiani Patrem suum vocant per Spiritum adoptionis, quem acceperant, *in quo clamamus Abba, Pater* (Rom. 8.). Hoc nomine Deum vocant in Oratione, (quam a Jesu Christo didicerunt Matth. 5.): *Pater noster, qui es in cælis*. Per Baptismum membra filii Dei efficiuntur, (ut inquit Apostolus Ephes. 4.) *Veritatem autem facientes crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compæctum & connexum per omnem juncturam uniuscujusque membri augmentum corporis facit in ædificationem sui in caritate*. Ecce quomodo de filii Dei corpore, cujus membrum est quilibet Christianus, loquatur Apostolus. Si membra ejus sumus, de illius vita debemus vivere, qui

nostrum est caput, ejus spiritu agi debemus, ejusque facta imitari. Porro ille omnia opera sua ad Patrem suum Deum referens, ejus tantum gloriam quæsit: *Ego, (ait ille, Joan. 8.) non quæro gloriam meam, sed ejus qui misit me. Christus non sibi placuit, (inquit Apostolus Rom. 13.) idest suimet amore nihil egit, dixitve; non se quæsit, nec sibi complacuit. Id vero ab eo fieri adeo est repugnans, quantum fieri nequit ne bona ejus & sancta sint opera; quæ talia profecto non fuissent, si a recto suo fine aberrassent.*

Hæc relatio non actiones modo Religionis, reliquarumque virtutum bonas, sanctas, & meritoritas efficit; sed infimis etiam naturalibus actionibus, quæ nobis bestiisque sunt communes, veluti edere ac bibere &c. dignitatem affert. Id aperte docet sanctus Apostolus Paulus ad Corinthios scribens: *Sive ergo manducatis, sive bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite (1. Cor. 10.)*. Idipsum reperit in epistola ad Colossenses: *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum, (Coloss. 3.)* Non de iis actionibus solum hic textus est intelligendus, quæ coram aliis fiunt, in Deique gloriam sunt faciendæ, ut ab omnibus lauderetur, nam generalia sunt verba, nec secretas modo, verum etiam publicas afficiunt: *vel aliud quid facitis in verbo aut in opere (Ibid.)*. Alioquin quod clam fit, & secreto fieri Christus jubet, veluti oratio & eleemosyna, finis excellentiam quemadmodum opus publicum non haberet; vel
sibi

sibi debitum finem hæc virtutes non haberent. Sanctus Hieronymus hæc Apostoli verba explicat non de publicis modo actionibus, verum etiam de occultis, de vilioribus quoque secundum naturam, dummodo humanæ actiones sint, scilicet quæ ad finem referri possint.

Auctor Commentarii in Epistolas sancti Pauli hunc textum explicans inquit: *In gloriam Dei edere & bibere, & aliquid facere, hoc est sub invocatione Creatoris, & cum modestia convivium celebretur. In gloria enim Dei aliquid fit cum actibus & conversatione Christiani Deus laudatur.*

Sanctus Maximus Taurinensis Episcopus ita pariter loquitur: *Omnes ergo actus nostros Christo vult socio, vult teste compleri, hac scilicet ratione, ut bona ipso auctore faciamus, mala propter ipsius contubernium declinemus. Ergo cum diluculo surgimus, debemus priusquam procedamus e cubiculo, gratias agere Salvatori, & ante omnes actus sæculi actus habere pietatis, qui nos quiescentes & dormientes in lectulis conservavit. In hoc nomine omnes actus nostri dirigendi sunt, & ad ipsum totius vitæ nostræ commercia referenda.*

Sanctus Anselmus in suo Commentario in caput tertium Epistolæ ad Corinthios ait: *Quaecumque loquimini, & quaecumque operamini, omnia facite in nomine Domini, id est nomen eius invocate in exordio locutionis & actionis vestræ, atque sequentia verba & opera ad gloriam eius semper dirigite. Quid quærimus apertius? Græci*

ei Patres Latinis in hoc consentiunt. Sanctus Ba-
filius huic interrogationi: *Quomodo in Dei glo-
riam manducatur & bibitur?* respondet, tunc
nos in Dei gloriam manducare, quando benefi-
ciorum Dei manducantes recordamur, quod te-
stamur exterius; quando veluti Deo inspectante
manducamus; quando cibum capientes volupta-
tem non quærimus, ut ventris mancipia, sed ve-
luti Dei operarii vires reficimus, ut ad ejus jussa,
ejusque gloriam reddamur alacriores, (*Inter-
rog. 156.*)

Sanctus Joannes Chrysostomus ait, nullum in
nostris operibus peccatum, nullam adesse macu-
lam, si Jesus Christus invocetur. „Sive editis
„(*inquit Homil. 9. in cap. 3. ad Coloss.*) sive bi-
„bitis, sive uxorem ducitis, sive peregrinamini,
„in Dei nomine hæc omnia facite, illiusque au-
„xilium poscite. Opusne aliquod vultis exordi-
„ri? illum prius rogate. Verbane facere vul-
„tis? illum præsentem considerate. Propterea
„ab ejus nomine epistolas nostras exordimur.
„Ubi nomen Domini, omnia ibi felicia & pro-
„spera; si enim Consulis nomen firma, validaque
„decreta facit, multo magis id Jesu Christi no-
„men præstabit. Apostolus inquit: *Omnia in
„Dei gloriam facite; scilicet juxta illius volunta-
„tem: nolite falso cultu Angelos prosequi. Si
„editis, gratias Deo agite, si dormitis, vel in
„plateam pergitis, idem præstate, non mundo,
„non vitæ præsentis adhærentes. Omnia in no-
„mine Dei facite, & omnia prospere evenient.*

Theodoretus hunc textum explicans ait, ab Apostolo omnia opera nostra comprehendere, sedere, ambulare, loqui, fratrum misereri, docere; ita ut in his omnibus gloriam Dei dumtaxat quæramus.

Theophylactus in Epistolam ad Colossenses idem docet, nimirum omnia illum in Dei gloriam agere, qui hominibus placere non desiderat, nec inordinatum amorem sectatur. Porro quod opus suum ad Deum non refert, sed seipsum, suam voluptatem, delectationem, aut gloriam quærit, nonne inordinatum motum sectatur?

Dubitare igitur non licet, quin Apostolus in hisce duobus textibus præceptum tradat, non consilium. Non enim simplex consilium id persuaderet, quod ille probare intendit, nempe illos, qui oblatos idolis cibos edunt, Dei honorem non considerantes, nec salutem proximi, qui scandalizatur, peccare; peccatum siquidem sine præcepto esse nequit.

Nec soli Veteres hanc opinionem amplecti sunt. Sanctus Thomas textum hunc epistolæ ad Corinthios explicans (2. 2. quæst. 69. art. 1. quæst. 83. art. 14. quæst. 89. art. 4. in qq. disput. de caritate art. 11. ad 2.) disertè ait, præceptum in illo contineri, non consilium; illumque peccare, qui actiones suas omnes ad Deum non dirigat; verum opus non esse ut ratio hæc semper actualis sit, sed sufficere virtualem: in plerisque Summæ suæ locis hanc sententiam docet. Doctrinam hanc e primo præcepto colligit; cum enim debeat homo ex toto corde & ex totis viribus

bus suis Deum diligere, non potest hoc implere præceptum, nisi actiones suas omnes ad Deum referat (1. 2. quæst. 100. art. 10.) Id a sancto Augustino acceperat, qui lib. 1. de Doctrina christ. cap. 21. inquit: *Cum autem ait (Deus) toto corde, tota anima, tota mente; nullam vitæ nostræ partem reliquit, quæ vacare debeat, & quasi locum dare, ut alia re velit frui; sed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc rapiatur, quo totus dilectionis impetus currit.* Certum est itaque omnes Christiani hominis actiones in caritate esse faciendas: *Omnia in caritate fiant: & in Deum referendas esse, quando relationis hujus sunt capaces, ac proinde nullam actionem in individuo, ut Scholæ loquuntur, seu singularem existere indifferentem.* Sed cum sæcularia negotia, & hominum in rebus agendis incuria, ab actuali omnium suorum operum ad Deum relatione homines impediunt, ita ut, præter religiosiores quosdam, hujusce sui muneris obliviscantur; oportet ut unusquisque mane e lecto surgens diei illius actiones Deo offerat, sicque omnia sua opera ad Deum dirigat. At si quando majoris momenti opus est inchoandum, hoc singulariter ad Deum est referendum, cum tale opus peculiariter ad Dei gloriam pertineat (a).

CA.

(a) Ut Confessarius de hac operum ad Deum relatione, quotidie de mane facienda, pœnitentes omnes, præsertim rudes, sæpius moneat, & si opus, breves formulas edoceat, sublime, quo fungitur, Doctoris munus requirit; ad hanc quippe actionum oblationem assuefacti peccatores multa evitabunt peccata: *justi* accumulabunt merita.